

Monitoring al Parc Natural de s'Albufera des Grau

PRESENTACIÓ : EL PARC : CONCA : MONITORING DE S'ALBUFERA : ENLLAÇOS

EL PARC

Context

D'ençà la seva creació el 1995, el Parc Natural de s'Albufera des Grau ostenta com a principal valor ecològic el de l'entorn paisatgístic de la llacuna junt amb la fauna d'aus aquàtiques que aquesta sustenta, i fan de s'Albufera la principal zona humida de Menorca. A més, es tracta de la zona humida més gran i alhora ben conservada de les Balears.

S'Albufera des Grau és el millor exemple de la terna *recerca-conservació-gestió* dins l'àmbit de les zones humides de les Balears, i un dels casos modèlics de conservació dels ecosistemes de l'arxipèlag Balear. Igualment, és un representant emblemàtic de les llacunes costaneres ben conservades dins l'àmbit de la Mediterrània. S'Albufera des Grau ja fou reconeguda el 1993 per la UNESCO com a Zona Nucli de la Reserva de la Biosfera de Menorca, degut al seu estat de conservació i a que gaudeix, com li correspon, del màxim grau de protecció legal.

Gestió

La gestió de s'Albufera es basa en el compromís de mantenir els diferents valors de biodiversitat que li són propis, tot respectant les fluctuacions ambientals i variacions en la biota que també li són naturals com a ecosistema.

Certs components biològics terrestres endèmics aporten informació fonamental a la gestió: els que han persistit aïllats de terra ferma als illots interiors de la llacuna, i que indiquen clarament l'estabilitat del nivell de la làmina d'aigua de la llacuna a escala mil·lenària. És el cas de la sargantana endèmica balear, *Podarcis lilfordi*, que viu a l'illot den Mel. L'anàlisi del seu ADN indica que es tracta del poblament més antic d'entre els dos tipus descrits (vegeu Pretus et al., 2004: *Holocene sea level rise and range fragmentation of Podarcis lilfordi on minorcan islets: a vicariance scenario reviewed through a mtDNA tree. Recerca*, 8: 279-291), d'antiguitat equivalent a la dels illots més antics que circumvolten Menorca.

La gestió de s'Albufera parteix de la comprensió dels mecanismes naturals i antropogènics que interactuen en l'ecosistema, i va orientada al respecte per les condicions naturals i de maneig tradicional que la caracteritzen. Definir aquestes condicions no sempre ha estat un tema fàcil i, encara menys, consensuat. Aproximacions sectorials des de l'ornitologia, la botànica, la limnologia, la ictiologia, la paleoecologia o la biogeografia han permès tenir una visió sinòptica d'aquest ecosistema.

Podarcis lilfordi

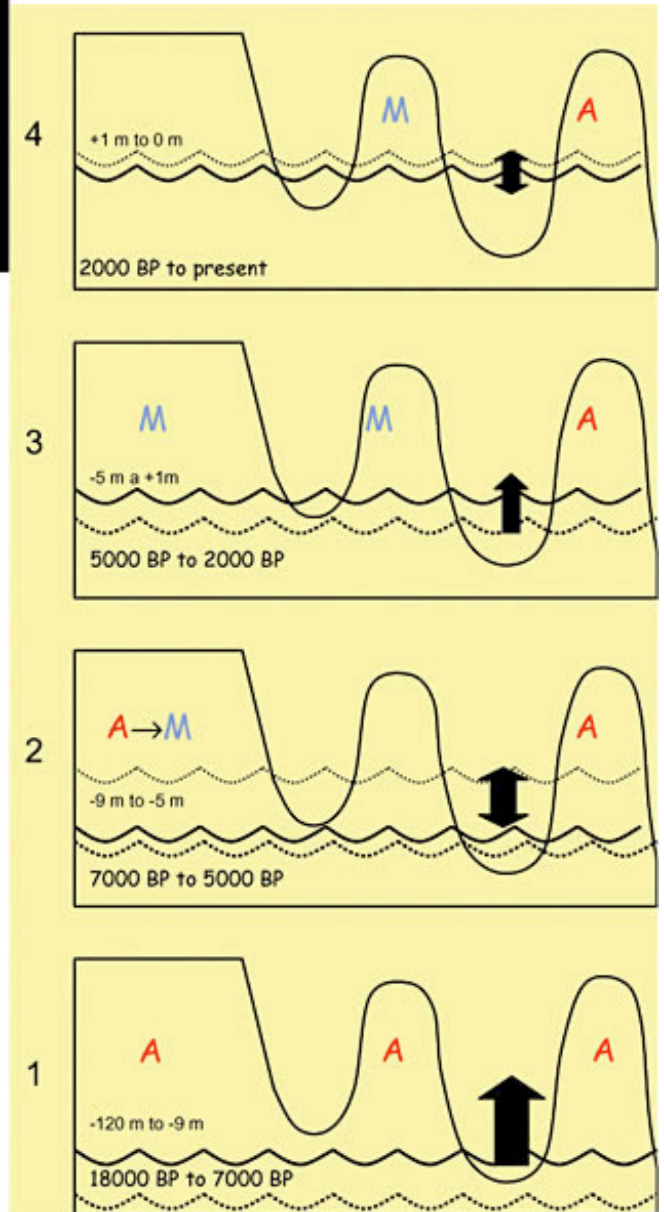
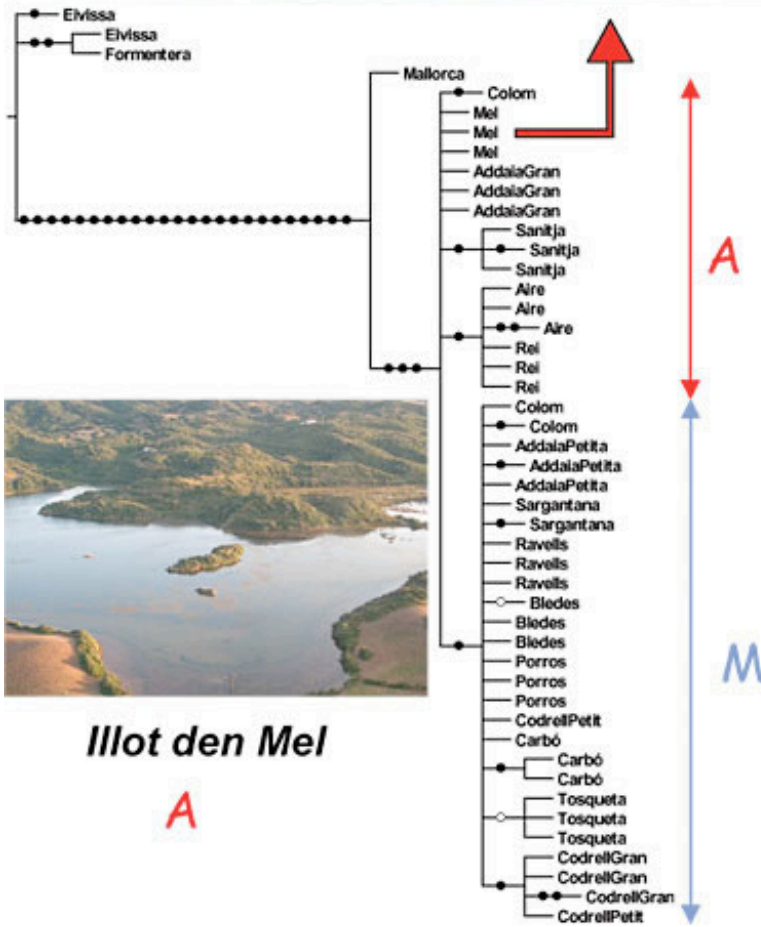

Figura 2.1. Arbre evolutiu de l'endemisme balear *Podarcis lilfordi* a Menorca. Les poblacions antigues (A) són les més afins a la forma mallorquina de referència, i ocupen els illots més distants i de major fondària. Les poblacions modernes (M) s'han diferenciat més tard i ocupen els illots més somers batimètricament, que encara no estaven separats de l'illa principal quan es va donar el pas evolutiu indicat. L'illot den Mel pertany a la categoria dels illots antics. De Pretus et al., 2004.

Monitoring i Gestió

Un dels aspectes més rellevants de s'Albufera com a ecosistema aquàtic és l'alternança de dos estats tròfics, un dominat pel fitoplàncton i l'altre pels macròfits, les plantes arrelades submergides de la llacuna. Aquest fet fou identificat a principis dels anys 1980, i resumit en el gràfic adjunt (extret de Gómez et al., 1985 : *Els sistemes naturals de s'Albufera des Grau*. Ed. Consell Insular de Menorca). Aquestes observacions naturalístiques concorden plenament amb les teories actuals sobre l'existència de múltiples estats estables en els ecosistemes i fan de s'Albufera un centre d'interès per a la recerca ecològica de primera magnitud.

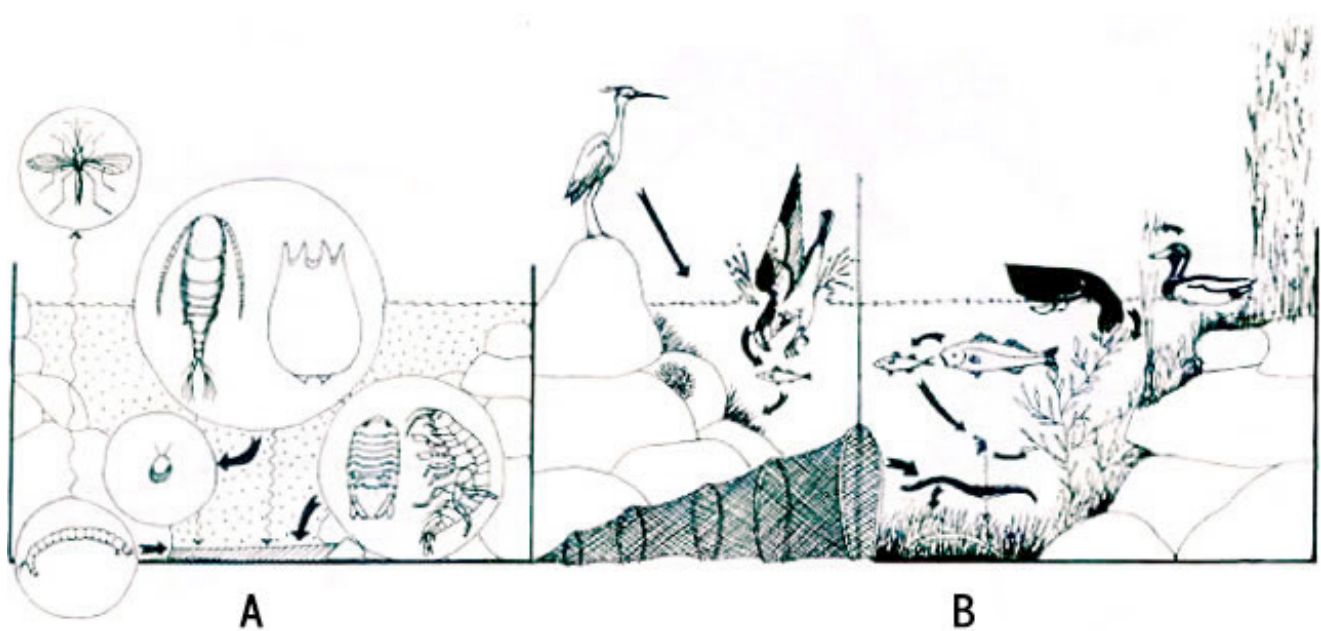

Figura 2.2. (A) Comunitat basada en el plàncton: predominen els petits animals filtradors (no selectius). (B) Comunitat basada en grans vegetals de fons i litoral: predominen els animals grossos que persegueixen preses per una (selectius).

Diferents factors i mecanismes són responsables de l'alternança d'aquests dos estats: la inusualment gran fondària mitjana de la llacuna (1.37 m.), la taxa de renovació de l'aigua segons el règim de torrentades i de bescanvi amb el mar, les estratificacions salines degudes a la doble procedència de les masses d'aigua, el rang de salinitat, etc.

La gestió de s'Albufera es basa en afavorir l'estat amb macròfits, que proporcionen aigües transparents, i faciliten alhora la presència d'aus ictiòfagues (àguila peixatera, cagaires, agrons, soterins) que persegueixen llurs preses, i de les aus anàtides (rabassots i d'altres menys abundants) i fotjes hivernants que molt probablement s'alimenten de llavors i òrgans de reserva energètica deixats pels macròfits al final del seu cicle vegetatiu.

Els valors fonamentals del Parc, per tant, depenen del manteniment d'estats tròfics basats en plantes submergides arrelades. Es tracta de dues espècies filiformes -*Potamogeton pectinatus* i *Ruppia cirrhosa*-, d'aspecte molt semblant però diferenciables si s'observen amb detall, i que localment es coneixen amb el nom genèric d'*herba fotjera*.

Diferents factors amenacen l'estat definit com d'*aigües transparents amb macròfits*: el canvi climàtic que condiona el règim de torrentades, la salinització per entrada sobtada d'aigua de mar, l'estratificació i la contaminació per nitrats, entre d'altres. L'objectiu del **monitoring** consisteix en avaluar l'estat tròfic de la llacuna i la seva biodiversitat, així com averiguar la importància, any rera any, dels diferents factors o amenaces esmentats.

Amb el suport de:

Portada : Mapa web : Contacte : Avis legal

